

Opažanje

UDK 615.099.08/497.1/»1974/1978«

PRIKAZ BOLESNIKA SA AKUTNIM TROVANJIMA
HOSPITALIZIRANIH NA INTERNOM ODELJENJU
BOLNICE U ŠTIPU U PERIODU
1974. DO 1978. GODINE

R. NIKCLOV i T. MILEV

Medicinski centar, Štip

(Primljeno 25. VII 1980)

Prikazani petogodišnji statistički podaci o bolesnicima lečenim od akutnih trovanja na Internom odeljenju Medicinskog centra u Štipu svedoče o porastu broja slučajeva trovanja, koja su češća u žena.

Akutna trovanja, prema našoj analizi, najčešća su u mlađih osoba, starosti između 14 i 25 godina. Radnici i domaćice preovlađuju među analiziranim bolesnicima.

U polovini slučajeva toksični agens koji je izazvao trovanje analiziranih bolesnika bili su medikamenti, dok su u 35,3% to bili pesticidi.

Brzi razvoj hemijske i farmaceutske industrije omogućio je pojavu na tržištu sve većeg broja lekova, pesticida i raznih drugih hemikalija, koje ljudi koriste za razne potrebe. Kako ove korisne hemikalije u određenim količinama predstavljaju potencijalne toksične materije, stvoreni su povoljni uslovi za nastanak namernih i akcidentalnih trovanja.

Cilj ovog rada je da na osnovu podataka o hospitaliziranim bolesnicima na Internom odeljenju Medicinskog centra u Štipu damo statistički pregled bolesnika sa akutnim trovanjima lečenih u toku petogodišnjeg perioda (1974—1978. godina).

Tokom analiziranog perioda (1974—1978. g.) na Internom odeljenju bilo je hospitalizirano ukupno 10 413 bolesnika, od kojih 173 ili 1,66% sa akutnim trovanjima. U 1978. godini ukupan broj akutnih trovanja povećan je u odnosu na prethodne godine. U toj godini pada u oči poveća-

---

Saopćeno na II. kongresu toksikologa Jugoslavije, Portorož, 11—14. X 1979.

nje broja akutnih trovanja muškaraca, koji su u prethodnim godinama bili mnogo manje zastupljeni od žena. U ukupnom broju akutna trovanja su češća u žena (65,9%) nego u muškaraca (34,1%). Ovaj odnos se slaže sa izveštajima i drugih autora (3).

Najveći broj naših bolesnika sa akutnim trovanjima prema starosti, kako se vidi iz tablice 2, nalazio se u dobnoj grupi od 14 do 25 godina. Trećina naših bolesnika bila je starija od 35 godina i polovinu te dobne grupe sačinjavali su muškarci. Ovakvi podaci su u skladu sa nalazima drugih autora (1, 2, 3) koji ističu da su akutna trovanja češća u mladim ljudima.

Posmatrano prema zanimanjima, među našim bolesnicima lečenim od akutnih trovanja, najviše je bilo radnika, zatim dolaze domaćice, pa učenice, dok je najmanje bilo zemljoradnika — svega 13,3% među kojima nije bilo žena. Dok su u radnika, domaćica i učenica trovanja bila uglavnom namerna (70%), u zemljoradnika je do trovanja dolazilo uglavnom akcidentalno.

Tablica 1.

Kretanje broja slučajeva sa akutnim trovanjima po godinama i polu

Godina	Žene	Muškarci	Ukupno
1974.	23	10	33
1975.	18	10	28
1976.	28	7	35
1977.	23	8	31
1978.	22	24	46
Ukupan broj	114	59	173
%	65,9	34,1	100

Tablica 2.

Pregled bolesnika sa akutnim trovanjima po dobnim grupama

Dobna grupa	Žene		Muškarci		Ukupno	
	N	%	N	%	N	%
Od 14—25 g.	64	56,1	17	28,8	81	46,8
26—37 g.	22	19,3	12	20,3	34	19,7
Iznad 35 g.	28	24,6	30	50,8	58	33,5
Svega	114	100,0	59	100,0	173	100,0

Tablica 3.

Zanimanje ispitivanih bolesnika

Zanimanje	Žene	Muškarci	Ukupno	%
Radnici	25	34	59	34,1
Učenici	33	2	35	20,2
Zemljoradnici	—	23	23	13,3
Domaćice	56	—	56	32,4
Svega	114	59	173	100,0

Tablica 4.

Struktura akutnih trovanja prema vrsti otrova

Otrovni agens	Žene	Muškarci	Ukupno broj	%
Lekovi	67	19	86	49,7
Pesticidi	33	28	61	35,3
Ostalo	14	12	26	15,0
Svega	114	59	173	100,0

Analiza prema vrsti otrova (tablica 4) pokazuje da je u najvećem broju slučajeva trovanje bilo uzrokovano medikamentima. Približne podatke nalazimo i kod drugih autora (1, 2, 3). To su skoro bez izuzetaka namerna trovanja. Lekovi, pa i oni vrlo toksični, lako su dostupni svakom bolesniku u svim količinama, o čemu svedoče »kućne apoteke« koje se mogu naći u svakom domu. Uz to, pošto su u pitanju psihofarmaci, njihovo uzimanje nije neprijatno, djelovanje nije drastično niti bolno, jer nastupa u toku sna.

U strukturi agenasa koji su izazvali trovanja naših bolesnika značajno mesto zauzimaju pesticidi. Zastupljeni su sa 35,3%. Ovako visok procenat pesticida je razumljiv, pošto je region kome pripada naš medicinski centar pretežno poljoprivredni, a poslednjih godina pesticidi se sve više primenjuju. U muškaraca trovanja pesticidima su slučajna i do njih dolazi usled nedovoljne ili nepravilne zaštite prilikom njihove primene. U žena se radilo uglavnom o namernim trovanjima pesticidima. Od pesticida najčešći uzrok trovanja bio je insekticid Ethiol, jer se on najviše koristi u našem regionu. Ethiol spada u grupu organskofosfornih jedinjenja i trovanja ovim insekticidom su obično veoma teška sa

dramatičnom kliničkom slikom. Ostali otrovni agensi, kao što su ugljenmonoksid, tehničke tečnosti, pečurke i deterdženti, mnogo ređe su bili zastupljeni među uzročnicima trovanja osoba lečenih na našem odeljenju u analiziranom periodu.

U lečenju naših bolesnika koristili smo uobičajene terapijske procedure: mere za uklanjanje neresorbovanog otrova (ispiranje želuca, dekontaminacija), mere za eliminaciju resorbovanog otrova, mere respiratorne i kardiocirkulatorne reanimacije i simptomatsko lečenje. U intoksikacijama organskofosfornim jedinjenjima primenjivali smo velike doze atropina, dok specifične antidote (Pralidoksim) nismo koristili.

Među bolesnicima lečenim od akutnih trovanja bilo je pet smrtnih slučajeva (2,9%) i u svim tim slučajevima uzrok trovanja je bio Ethiol.

Prevenciju akutnih trovanja teško je sprovesti. U tom cilju treba zavedi posebno stroge kriterijume pri izdavanju sedativnih i opojnih sredstava kao i kontrolu njihovog korišćenja, jer su oni bili najčešće korišćeni kao sredstva za intoksikaciju. Takođe mislimo da bi prodavci pesticidnih sredstava trebalo da poznaju toksične efekte ovih preparata i da daju savete potrošačima o pravilnoj primeni, zaštiti i pružanju eventualne prve pomoći u akcidentima. Prospekti uz preparate morali bi biti opširniji i razumljivi za korisnike.

Literatura

1. Čaparoski, Lj., Petrovski, K.: Maked. med. pregl., 28 (1973) 9—13.
2. Čaparoski, Lj., Petrovski, K., Čaparoski, T.: Trigodišnji pregled na akutne hemiske intoksikacije, Zbornik radova, IV kongres internista Jugoslavije sa međunarodnim učešćem, 1973, str. 325.
3. Kušić, R., Čosić, V., Cuminov, D.: Zapažanja tokom osmogodišnjeg perioda u zbrinjavanju akutnih trovanja, Zbornik radova, IV kongres internista Jugoslavije sa međunarodnim učešćem, 1973, str. 633.

Summary

ACUTE POISONINGS TREATED IN THE MEDICAL CENTRE IN ŠTIP FROM 1974 TILL 1978

The paper is a review of 173 cases of acute poisoning treated in the Department for Internal Diseases of the Medical Centre in Štip in a five-year period (1974—1978). Most of the poisoned patients were young people under 35 years of age. Intentional and suicidal poisoning was more often present among women while accidental poisoning was more characteristic of men. Poisoning was mainly caused by various medicaments and agricultural chemicals, very rarely by carbon monoxide, fungi or household chemicals. Five poisonings (2.89%) had a lethal issue.

Medical Centre,
Štip

Received for publication
July 25, 1980